

Vindmølleprojekt Rendbæk Øst

Bemærkninger til indkomne indsigelser og bemærkninger

Bemærkning nr. 1 Miljø- og Fødevareministeriet, Miljøstyrelsen

Miljøstyrelsen udtrykker betænkelighed ved placeringen af vindmølle nr. 11 i forhold til flagermus, og indstiller at vindmølleanlægget ikke står nærmere end 6 km fra kongeørnens redelokalitet.

Som anført i miljørapporten side 242 er vi indstillet på, at der for vindmølle nr. 11 etableres såkaldt "flagermusestop", hvilket betyder, at vindmøllen automatisk stoppes ved lave vindhastigheder (under ca. 5-6 m/sek i nacellehøjde) i de perioder, hvor de store insektansamlinger kan forekomme (dvs. om natten i perioden ca. 15. juli til ca. 15. oktober). Naturstyrelsen har i deres "Forvaltningsplan for flagermus" fra 2013 anført, at dette er den eneste sikre metode til at undgå drab af flagermus i flagermusrige områder.

Miljøstyrelsen udtrykker betænkelighed, selv om vi er parate til at indføre den afværgeforanstaltning for flagermus, som Naturstyrelsen betegner som den eneste sikre metode. Såfremt Jammerbugt Kommune ønsker at imødekomme Miljøstyrelsen på dette punkt, er vi indstillet på at vindmølle nr. 11 udgår af projektet, således at det samlede projekt reduceres fra 16 til 15 vindmøller.

For at belyse hvordan projektet vil se ud uden mølle 11, har vi fået Urland som landskabsarkitekt til at udarbejde visualiseringer af projektet uden mølle 11, og vi henviser til det materiale, som Urland har udarbejdet.

I forhold til flagermus vil vi derfor forslå følgende to alternativer for projektets gennemførelse:

- 1) Projektet gennemføres som planlagt med 16 møller, med de afværgeforanstaltninger i form af "flagermusestop", der er anført på miljørapportens side 242.
- 2) Projektet reduceres fra 16 til 15 vindmøller, idet mølle 11 udgår af planlægningen, hvorved påvirkning på flagermus undgås, med det layout/udseende af projektet, der fremgår af Urlands nye visualiseringer

I forhold til afstand til kongeørnen har Orbicon WSP, lavet en vurdering af dette, og vi henviser til deres notat af 24/2 2020 "Vurdering af sikkerhedszone omkring kongeørnerede". Notatet er udarbejdet af nogle af de mest kvalificerede fugleekspertter i Danmark.

Vi vil fremhæve følgende fra Orbicon WSP's notat:

- 1 Orbicon WSP noterer; "Seneste observation af 2 kongeørne i Store Vildmose i DOF-basen er fra juni 2019, og der er formentlig kun hannen tilbage i området på nuværende tidspunkt". Miljøstyrelsen har ved udarbejdelsen af deres indstilling lagt til grund, at der var et ynglende

kongeørne par i området, og da dette ikke længere er tilfældet, er forudsætningerne for deres indstilling ikke længere til stede.

- 2 Orbicon WSP har undersøgt samtlige registreringer af kongeørn i Store Vildmose i DOF basen i perioden 2015 til februar 2020. Kun ca. 1,2 % af disse registreringer vedrører selve vindmølleområdet, og det viser, at området ikke er vigtigt for kongeørnen, idet fouragering mv. sker andre steder.
- 3 Orbicon WSP konkluderer i notatet;
"Det er Orbicon WSP's vurdering, at der i dette projekt er foretaget de nødvendige undersøgelser og dokumentation for, at der ikke er behov for en udvidet beskyttelseszone på 6 km omkring redestedet som krævet af Miljøstyrelsen. Orbicon WSP anerkender behovet for at minimere kollisionsrisikoen for en endnu relativt sjælden ynglefugl i Danmark, der er opført på EU-fuglebeskyttelsesdirektivets bilag I, jf. Miljømålslovens § 36, men erfaringerne fra Danmark og praksis for beskyttelsen i nabolande giver efter vores mening ikke anledning til særligt skærpede afstandskrav til det planlagte vindmølleprojekt.

Med de anvendte data, erfaringer fra andre lande og generelle anbefalinger fra litteraturen er det vores vurdering, at Miljøstyrelsens meget restriktive forsigtighedsprincip for beskyttelse af fugle på fuglebeskyttelsesdirektivet på arealer uden for et EU-fuglebeskyttelsesområde i denne sag ikke er tilstrækkeligt fagligt begrundet. Det vurderes således, at sikkerhedsafstanden til den normale standard på 3.000 meter er tilstrækkeligt i forbindelse med dette projekt. "

Der er ikke blevet opfostret en flyvefærdig unge i området siden 2016.

Vi har desuden fået advokat Håkun Djurhuus fra Bech-Bruun, der er specialist indenfor miljøret, til at foretage en juridisk vurdering af sagen. Vi henviser i denne forbindelse til det notat af 18/5 2020, som han har udarbejdet.

Fra advokat Håkun Djurhuus's juridiske notat vil vi fremhæve følgende citater:

- 1 Det er væsentligt at bemærke, at miljøstyrelsens høringssvar ikke er et veto mod projektet, og Jammerbugt kommune har derfor myndighed til at vedtage plangrundlaget på det foreliggende grundlag. Miljøstyrelsen er i så henseende alene høringsmyndighed, og den juridiske kompetence til at træffe afgørelse tilkommer ifølge loven kommunen.
- 2 Såfremt Miljøstyrelsen havde ønsket at nedlægge veto mod projektet, skulle det være sket via involvering af Erhvervsstyrelsen. Erhvervsstyrelsen foretager den vigtige afvejning af projektets fordele og ulemper ud fra en samfundsmæssig synsvinkel. Denne afvejning er derfor ikke foretaget fra statens side. Jammerbugt Kommune har derfor selv beføjelse til at konkludere, at projektets klimamæssige og øvrige miljømæssige fordele (CO2-fri energiproduktion) vejer tungere end miljøstyrelsens høringssvar.
- 3 Der foreligger i denne sag ikke noget grundlag for at tilsidesætte Jammerbugt Kommunes skønsudøvelse i forbindelse med de faglige vurderinger i VVM-redegørelsen/Miljørapporten. Vurderingerne bakkes tværtimod op i den nye Orbicon-

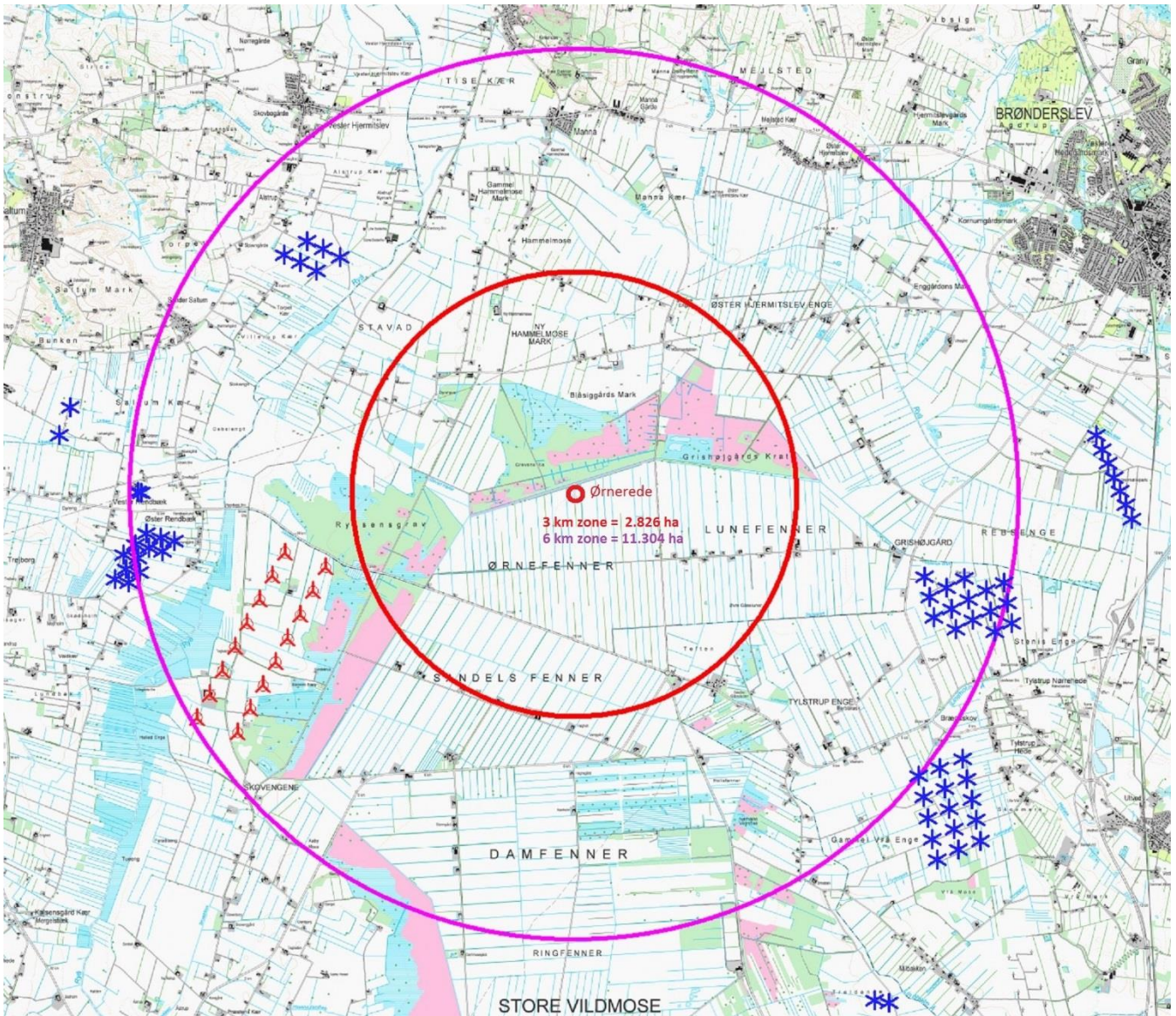
rapport, og af en række udenlandske undersøgelsesrapporter, henholdsvis praksis i andre EU-lande. Miljøstyrelsen har ikke udtalt, at projektets gennemførelse vil indebære en krænkelse af habitatdirektivet eller fuglebeskyttelsesdirektivet, endelige risiko for væsentlig negativ påvirkning.

- 4 Der foreligger et sædvanligt og forsvarligt grundlag for Jammerbugt Kommunes endelige forvaltningsmæssige skøn over, hvorvidt vindmølleprojektet - eventuelt uden mølle 11 - kan påvirke Natura2000-området væsentligt.

Ifølge Birdlife International er der på global plan 100.000 – 200.000 kongeørne, idet kongeørnen lever i betydeligt antal i mange lande. Kongeørnen er således på ingen måde udrydningstruet, selv om den er relativ fåtallig i Danmark. Oplysning om kongeørnens population kan ses på dette link: <http://datazone.birdlife.org/species/factsheet/golden-eagle-aquila-chrysaetos>

Miljøstyrelsens biologer har i skrivelsen udtrykt en meget restriktiv holdning i forhold til byggeri af vindmøller i nærheden af en kongeørns rede - en holdning som ifølge Orbicon WSP ikke er fagligt begrundet.

Hvis man skulle følge Miljøstyrelsens indstilling om en afstand på 6 km, vil en kongeørns rede hindre etablering af vindmøller på hele 11.300 ha = 11,3 km². I Danmark er der nu 4-5 reder, men der er potentiale til at langt flere kongeørne over tid kan etablere rede. Med Miljøstyrelsens restriktive holdning vil dette kunne umuliggøre etablering af vindmøller på meget store arealer, og hvis der eksempelvis kom 30 ynglende par kongeørne i Danmark ville dette kunne hindre opstilling af vindmøller på over 300.000 ha = 3.000 km². Til sammenligning har Fyn et areal på ca. 3.100 km². En så restriktiv holdning kan derfor få meget stor betydning for udskiftning af eksisterende og etablering af nye vindmøller på land, især da mange af de potentielle rede områder ligger i de vindrige områder Vestjylland og Nordjylland. I andre lande bygges der også vindmøller nærmere end 6 km fra kongeørnes reder.

Kort der viser en afstand på 3 km fra ørnereden (rød cirkel) og en afstand på 6 km fra ørnereden (lilla cirkel). De 16 nye møller er markeret med rødt og eksisterende vindmøller i området er markeret med blå. Der er p.t. 29 vindmøller indenfor en afstand af 6 km fra ørnereden, og 8 af de 12 eksisterende vindmøller der nedtages ved Rendbæk ligger også indenfor 6 km fra den tidligere ørnerede.

Der behøver ikke at være et modsætningsforhold mellem den nødvendige udbygning af vedvarende energi, i form af vindmøller, og fugle. Indtil nu har der ikke været kollisioner mellem kongeørne og de over 6000 vindmøller i Danmark. Skulle der igen komme et ynglende par, vil hensynet til klima og hensynet til kongeørnen kunne gå hånd i hånd, som beskrevet i Orbicons notat, og kongeørnen vil kunne yngle, selv om vindmøllerne opføres.

På baggrund af Orbicons WSP's vurderinger og konklusion, samt den juridiske vurdering fra Bech-Bruun, er der både en ornitologisk og juridisk begrundelse for, at Jammerbugt Kommune kan godkende projektet med enten 15 eller 16 vindmøller.

Bemærkning nr. 2, Nordjyllands Historiske Museum

Nordjyllands Historiske museum anbefaler at gennemføre en arkæologisk forundersøgelse inden det egentlige byggeri påbegyndes.

Vi er enige i dette og planlægger at gennemføre den anbefalede forundersøgelse.

En evt. større arkæologisk forundersøgelse vurderes ikke i sig selv at medføre miljømæssige påvirkninger af betydning for omgivelser, og vil ikke ændre på vurderingerne af miljøpåvirkninger i miljørapporten.

Bemærkning nr. 3, Banedanmark

Banedanmark har ikke bemærkninger til forslaget.

Bemærkning nr. 4, Søren T. Sørensen

Søren T Sørensen mener at vindmøllerne vil blive opstillet for tæt på Pandrup by.

De nye vindmøller vil blive opsat mere end 3 km fra beboelserne i Pandrup by. De eksisterende møller ved Rendbæk, der fjernes i forbindelse med projektets realisering, står mindre end 2 km fra Pandrup by. Visualisering nr. 12 i miljørapporten viser forskellen mellem de eksisterende forhold og fremtidige forhold set fra Lundbakvej øst for Pandrup. Den større afstand medfører, at der ikke kommer væsentlig øget visuel påvirkning fra Pandrup by. Bygningerne i industrikvarteret vil skærme for udsigten til vindmøllerne i en del af Pandrup by.

Bemærkning nr. 5, Aabybro Fjernvarme

Aabybro Fjernvarme tilkendegiver, at de synes at vindmølleprojektet er en god ide.

Vi håber, at der kan etableres et samarbejde med Aabybro Fjernvarme med henblik på, at vindmøllerne kan være med til at reducere varmeprisen i Aabybro Fjernvarmes forsyningsområde.

Bemærkning nr. 6 – DOF Nordjylland

DOF Nordjylland gør indsigelse - primært på grund af kongeørnen. Orbicon WSP redegør i sit notat for at projektet kan vedtages, uden at tilsidesætte kongeørnens interesser, og vi henviser til dette notat i forhold til de punkter, som DOF Nordjylland udtrykker betænkelighed ved.

Vi skal dog fremhæve, at DOF Nordjylland har skrevet indsigelsen ud fra en forudsætning om, at der er et ynglende par i området. Ifølge DOF basen har der ikke været set 2 kongeørne i området siden juni 2019, og der er derfor ikke længere et ynglende par kongeørne i området. Den grundlæggende forudsætningen for indsigelsen er derfor ikke længere til stede.

Orbicons WSPs gennemgang af DOF basen viser at kun 1,2 % af registreringerne af kongeørn i området ved Store Vildmose vedrører vindmølleområdet, og der er dermed dokumentation for, at området ikke er et vigtigt fourageringsområde for kongeørnen.

I indsigelsen står der at afstanden mellem reden og vindmøllerne er under 3 km. For god ordens skyld skal bemærkes, at afstanden er 3,4 km.

I forbindelse med udarbejdelsen af fugleundersøgelsen for projektet, blev der også undersøgt for fugle i det nuværende vindmølleområde ved Rendbæk. Det viste sig, at fugle stadig kunne bruge området omkring de eksisterende vindmøller ved Rendbæk, så der behøver på ingen måde at være et modsætningsforhold mellem vindmøller og fugle. Faktisk viste det sig, at der i flere tilfælde var flere fugle i det eksisterende vindmølleområde vest for Rendbæk, end ved det nye vindmølleområde Rendbæk Øst. Da de 12 eksisterende vindmøller ved Rendbæk fjernes, som en del af projektet, skal påvirkningen af fugle ses ud fra en nettobetragtning.

Naturstyrelsen har med hjælp fra Nationalt Center for Miljø og Energi (DCE) gennemført en meget omfattende undersøgelse af hvordan vindmøller påvirker fugle, i området for store vindmøller ved Østerild, og det viste sig, at der ikke var et modsætningsforhold mellem vindmøller og fugle.

Undersøgelsens konklusion om fugle var:

Hensynet til fugle og flagermus kan sandsynligvis forenes med et stort teknisk anlæg som det nationale testcenter for fremtidens vindmøller. Den nye undersøgelse har ikke vist, at vindmøllerne i Østerild Klitplantage påvirker fugle i området negativt og bekræfter tidligere års undersøgelser
Undersøgelsen kan ses på dette link: <https://naturstyrelsen.dk/nyheder/2017/juni/ny-undersogelse-oesterildvindmoeller-har-ikke-generet-fugle/>

Etablering af vindmøller ved Rendbæk Øst vil ikke forhindre de naturprojekter, som DOF Nordjylland nævner i indsigelsen. Vindmøllerne vil ikke ændre områdets hydrologi, hvilket er det vigtigste for disse projekter.

Bemærkning nr. 7, Aalborg Stift

Vi glæder os over, at Aalborg Stift ikke gør indsigelse overfor projektet.

Deres Kgl. Bygningsinspektør konkluderer således:

Med udgangspunkt i den afholdte besigtigelse og med udgangspunkt i en vurdering af det fremsendte materiale i sagen vurderes det ikke, at opstillingen af de 16 vindmøller skal hindres af relationen til områdets kirker.

Bemærkning nr. 8, Martin Andreasen

Martin Andreasen er en af de nærmeste naboer til de nye vindmøller, idet hans ejendom er beliggende på Voldkærvej, ca. 1140 m fra de nye vindmøller.

Vi glæder os over, at han kan acceptere projektets gennemførelse, og at han bekræfter, at han ikke gør indsigelse mod projektet.

Bemærkning nr. 9, Leif Sørensen

Leif Sørensen var en af de nærmeste naboer til de nye vindmøller, idet hans ejendom er beliggende på Voldkærvej, ca. 1150 m fra de nye vindmøller.

Vi glæder os over, at han kan acceptere projektets gennemførelse, og at han bekræfter, at han ikke gør indsigelse mod projektet.

Bemærkning nr. 10, Erik Nielsen

Erik Nielsen er en af de nærmeste naboer til de nye vindmøller, idet hans ejendom er beliggende på Voldkærvej, ca. 1140 m fra de nye vindmøller.

Vi glæder os over, at han kan acceptere projektets gennemførelse, og at han bekræfter, at han ikke gør indsigelse mod projektet.

Bemærkning nr. 11, Preben Torp Hjørringgaard

Preben Torp Hjørringgaard er en af de nærmeste naboer til de nye vindmøller, idet hans ejendom er beliggende på Voldkærvej, ca. 1200 m fra de nye vindmøller.

Vi glæder os over, at han kan acceptere projektets gennemførelse, og at han bekræfter, at han ikke gør indsigelse mod projektet.

Bemærkning nr. 12, Lissi og Kåre Andersen

Lissi og Kåre Andersen var nogle af de nærmeste naboer til de nye vindmøller, idet deres ejendom er beliggende på Voldkærvej, ca. 940 m fra de nye vindmøller.

Vi glæder os over, at de kan acceptere projektets gennemførelse, og at de bekræfter, at de ikke gør indsigelse mod projektet.

Bemærkning nr. 13, Anders Mølgaard Jørgensen

Anders Mølgaard Jørgensen er en af de nærmeste naboer til de nye vindmøller, idet hans ejendom er beliggende på Voldkærvej, ca. 1160 m fra de nye vindmøller.

Vi glæder os over, at han kan acceptere projektets gennemførelse, og at han bekræfter, at han ikke gør indsigelse mod projektet.

Bemærkning nr. 14, Bent Andersen

Bent Andersen er en af de nærmeste naboer til de nye vindmøller, idet hans ejendom er beliggende på Voldkærvej, ca. 960 m fra de nye vindmøller.

Vi glæder os over, at han kan acceptere projektets gennemførelse, og at han bekræfter, at han ikke gør indsigelse mod projektet.

Bemærkning nr. 15, Thomas Smith Arp

Thomas Smith Arp er en af de nærmeste naboer til de nye vindmøller, idet hans ejendom er beliggende på Voldkærvej, ca. 1030 m fra de nye vindmøller.

Vi glæder os over, at han kan acceptere projektets gennemførelse, og at han bekræfter, at han ikke gør indsigelse mod projektet.

Bemærkning nr. 16, Brønderslev Kommune

Vi glæder os over, at Brønderslev Kommune ikke gør indsigelse mod projektet.

Bemærkning nr. 17, Forsvarsministeriets Ejendomsstyrelse

Forsvarets Ejendomsstyrelse gør indsigelse mod projektet, med henblik på, at de ønsker gennemført en undersøgelse (detailed assessment) om vindmøllerne påvirker Forsvarets radar på Flyvestation Aalborg.

Denne undersøgelse blev gennemført i efteråret 2019, ved inddragelse af ekstern rådgiver, med speciale i sådanne radaranlæg. På baggrund af de undersøgelser og beregninger som blev udført, har Forsvarets Ejendomsstyrelse, ved skrivelse af 7/1 2020 til Jammerbugt kommune, frafaldet indsigelsen af 2/4 2019.

I skrivelsen af 7/1 2020 oplyser Forsvarets Ejendomsstyrelse endvidere, at vindmøllernes påvirkning på Forsvarets radarer vil være minimal, hvorfor de også frafalder krav om afværgeforanstaltninger.

Bemærkning nr 18, Kystdirektoratet

Kystdirektoratet anbefaler, at der tages stilling til faren for og risikoen ved oversvømmelse. De oplyser i skrivelsen, at vindmølleområdet ikke er udpeget som risikoområde. Som bygherre vurderer vi ikke, at der er nogen risiko i forhold til oversvømmelse i området, og vi finder det ikke fornødent at foretage afværgeforanstaltninger, i forhold til denne potentielle risiko.

En evt. risiko for oversvømmelse af vindmølleanlægget vurderes heller ikke at medføre egentlige miljømæssige konflikter i forhold til påvirkningen af omgivelserne.

Bemærkning nr. 19, Palle F. Rasmussen

Palle F. Rasmussen finder ikke, at en fugleundersøgelse på 25 dages observationer er tilstrækkelig. Vi må fastholde, at en fugleundersøgelse med 25 dages observationer, er meget større end den normale indsats til brug for vindmølle-VVM'er. Vi har fra starten været bevidste om, at det ornitologiske skulle være godt afdækket i miljørapporten. Der er derfor tale om en ganske omfattende fugleundersøgelse, hvor der i øvrigt er sammenhæng i de observationer, som Palle F. Rasmussen har gjort, og de observationer som Jan Durinck har gjort. I betragtning af, at der ikke er EU-Fuglebeskyttelsesområder i nærheden, har omfanget af fugleundersøgelsen været betydeligt større, end det normalt er tilfældet for forarbejder til vindmølle-VVM'er.

Palle F. Rasmussen kritiserer den indledende søgning i DOF basen, men de tre arter som han nævner (kongeørn, engsnarre og trane) er alle medtaget i fugleundersøgelsen, og kritikken er derfor ikke berettiget.

Palle F. Rasmussen kritiserer desuden, at en af ham udarbejdet rapport/partsindlæg fra 2016 ikke er nævnt i miljørapporten. Der er ikke nogen kildehenvisning til hans rapport, men de væsentlige fuglearter, han omtaler i rapporten, er netop medtaget i fugleundersøgelsen, og de er behandlet som nævnt nedenfor:

I hans skrivelse fra 2016 har han omtalt disse fuglearter:

<u>Art</u>	<u>Artens behandling i fugleundersøgelsen</u>
Fiskehejre	Arten er behandlet i fugleundersøgelsen
Sangsvane	Arten er behandlet i fugleundersøgelsen
Pibesvane	Arten er behandlet i fugleundersøgelsen
Kortnæbbet gås	Arten er behandlet i fugleundersøgelsen
Blisgås	Arten er behandlet i fugleundersøgelsen
Bramgås	Arten er behandlet i fugleundersøgelsen
Canadagås	Arten er behandlet i fugleundersøgelsen
Gråand	Arten er behandlet i fugleundersøgelsen
Pibeand	Arten er behandlet i fugleundersøgelsen
Krikand	Arten er behandlet i fugleundersøgelsen
Spidsand	Arten er behandlet i fugleundersøgelsen
Kongeørn	Arten er behandlet i fugleundersøgelsen
Musvåge	Arten er behandlet i fugleundersøgelsen
Fjeldvåge	Arten er behandlet i fugleundersøgelsen
Blå Kærhøg	Arten er behandlet i fugleundersøgelsen
Rørhøg	Arten er behandlet i fugleundersøgelsen
Havørn	Arten er behandlet i fugleundersøgelsen
Tårnfalk	Arten er behandlet i fugleundersøgelsen
Vandrefalk	Arten er behandlet i fugleundersøgelsen
Fiskeørn	Arten er behandlet i fugleundersøgelsen
Rød glente	Arten er behandlet i fugleundersøgelsen
Duehøg	Arten er behandlet i fugleundersøgelsen

Dværgfalk	Arten er behandlet i fugleundersøgelsen
Spurvehøg	Arten er behandlet i fugleundersøgelsen
Vagtel	Ikke omtalt i rapporten og er ikke set af Palle (rapporteret hørt)
Trane	Arten er behandlet i fugleundersøgelsen
Engsnarre	Arten er behandlet i fugleundersøgelsen
Plettet rørvagtel	Ikke omtalt i rapporten og er ikke set af Palle (rapporteret hørt)
Vibe	Arten er behandlet i fugleundersøgelsen
Hjejle	Arten er behandlet i fugleundersøgelsen
Mosehornslugle	Arten er behandlet i fugleundersøgelsen
Skovhornslugle	Ikke omtalt i rapporten, Palle har set een fugl i løbet af 73 dage
Rødrygget tornskade	Ikke omtalt i rapporten, Palle har set et par i løbet af 73 dage
Ravn	Arten er behandlet i fugleundersøgelsen
Bomlærke	Ikke beskyttet art, der ikke er omtalt i rapporten

Hans kritik er derfor uberettiget, idet alle relevante fuglearter, som han i 2016 har set som mere end et enkelt par, er medtaget i fugleundersøgelsen, og alene arter, som han kun har hørt, eller kun har set som et enkelt individ eller et enkelt par af under hans 73 dages observationer, er ikke medtaget i fugleundersøgelsen.

Det store sammenfald af fuglearter, som han finder vigtige, og som er medtaget i fugleundersøgelsen, viser netop, at der er lavet en fyldestgørende fugleundersøgelse på baggrund af de 25 dages observationer. Det er derfor vanskeligt at forstå hans kritik af manglende screening ved påbegyndelse af fugleundersøgelsen, da den netop medtager de fugle, som han selv har rapporteret i større antal i 2016. Fugleundersøgelsen omfatter de relevante arter, og for mange arter, er der overensstemmelse mellem de arter, som Palle F. Rasmussen har fundet i større antal, og de arter, som Jan Durinck har fundet i større antal.

Begge har således rapporteret, at følgende arter er set i større antal; Kortnæbbet gås, sangsvane, vibe, hjejle, canadagås, pibeand, gråand, grågås, pibesvane og krikand. Palle F. Rasmussens observationer underbygger således fugleundersøgelsens rapporterede observationer i området. Som ansvarlig for fugleundersøgelsen skal Jan Durinck selvfølgelig kun rapportere egne observationer, og ikke observationer som tredjemand oplyser at have set.

I indsigelsen fra 2019 bemærker Palle F. Rasmussen, at der efter hans mening burde indgå fugle i udpegningsgrundlaget for Natura 2000 område nr. 12. Fugle er imidlertid ikke en del af udpegningsgrundlaget for område nr. 12, og de relevante arter er behandlet i miljørapporten.

Palle F Rasmussen kritiserer fuglerapportens konklusioner om trækruter. Disse er imidlertid dokumenteret med kort over de væsentligste arters faktiske flyveruter/træk i fugleundersøgelsen.

Palle F. Rasmussen mener at mølletypen V136 har helt andre påvirkninger på fuglelivet end mølletypen V126. Forskellen i rotorens radius er 5m. Møllerne opstilles med en afstand på mindst 360 m. Påvirkningen af barriereeffekten skal ses i forhold til hvor meget ekstra energi fugle skal bruge på at flyve udenom vindmøller, og de 5 m giver næppe en stor forskel i energiforbrug. Palle F Rasmussen hævder, at der vil trække bl.a. gæs og svaner gennem møllerækkerne og derved

komme i fare. Dette er ikke i overensstemmelse med væsentlige faglige kilder, hvor det angives, at møller vil have en barriere-effekt, og få fugle til at flyve uden om eller oven over.

Med hensyn til kongeørn henvises til Orbicon WSP's notat. Det bemærkes igen, at der ikke længere er et ynglende par i området, samt at kun 1,2 % af DOF observationerne vedrører vindmølleområdet. Vi skal endvidere bemærke, at kongeørnen ikke siden 2016 har fået en flyvefærdig unge i området.

Palle F Rasmussen påpeger, at DCE ikke har godkendt fuglerapportens indhold. Det er korrekt og der skrives heller ikke andet i rapporten, end at DCE har meddelt sig enig i metoder og omfang. Palle F Rasmussen er utilfreds med, at der skrives, at nogle arter kan vænne sig til møllerne, hvormed mentes, at de ikke fortrænges over større afstande, men det forhold har man også fundet for f.eks. gæs ved andre vindmølleparker. (J. Madsen og D. Boertmann, »»Animal behavioral adaptation to changing landscapes: spring-staging geese habituate to wind farms,« Landscape Ecol., nr. 23, pp. 1007-1011.,« 2008)

I Palle F Rasmussens gennemgang af fuglerapporten påpeges mangel på analyse af kollisionsrisici fugle-vindmøller. Denne type analyser er typisk ikke anvendt i VVM-Miljørapporter, medmindre møller planlægges opstillet i nærheden af EU-fuglebeskyttelsesområder, og det er ikke tilfældet i dette projekt.

Palle F Rasmussen indsigelse er helt overordnet skrevet ud fra en holdning om, at der er en stor kollisionsrisiko mellem vindmøller og fugle. Naturstyrelsen og Nationalt Center og Miljø og Energi (DCE) har, som tidligere nævnt, gennemført en omfattende undersøgelse af denne risiko ved det nationale testcenter for vindmøller ved Østerild. Denne undersøgelse viser, at der ikke er en stor kollisionsrisiko.

Undersøgelsens konklusion vedrørende fugle er:

"Hensynet til fugle og flagermus kan sandsynligvis forenes med et stort teknisk anlæg som det nationale testcenter for fremtidens vindmøller. Den nye undersøgelse har ikke vist, at vindmøllerne i Østerild Klitplantage påvirker fugle i området negativt og bekræfter tidligere års undersøgelser"

Bemærkning nr. 20, Danmarks Naturfredningsforening, Brønderslev

Indsiger bemærker, at der er et projekt i gang, som skal genskabe moselandskabet, nye dyrkningsmetoder på våd bund og effektiv lagring af CO₂. Som beskrevet i miljørapporten og vurderet af NIRAS, vil projektet ikke ændre områdets hydrologi.

Projektets visuelle påvirkning af området er ligeledes beskrevet i miljørapporten i form af visualiseringerne, og den samlede vurdering af disse.

På baggrund af de gennemførte miljøundersøgelser vurderes det ikke, at ålandskabet langs Ryå mod vest og moseområdet i Store Vildmose mod øst hænger geologisk sammen. Tværtimod vurderes det, at der tale om to ganske forskelligartede landskabs- og naturområder.

Alle retningslinjer i kommuneplanen af landskabs- og landskabsrelateret karakter: særligt værdifulde landskaber, uforstyrrede landskaber, geologiske interesseområder samt kulturmiljøer, der kan påvirkes af projektet, er beskrevet, og vindmøllernes påvirkning af disse er vurderet, i miljørapportens kap. 4. Der henvises til den samlede vurdering under miljørapportens kapitel 4.6.

Bemærkning nr. 21, Lauge Grønhøj

Lauge Grønhøj udtrykker bekymring i forhold til, om støj fra vindmøller kan påvirke naboers sundhed, og henviser til rapport udarbejdet af Kræftens Bekæmpelse.

Som det fremgår af miljørapportens kapitel 3.2 og oversigterne på side 37, 45 og 59, vil de nye vindmøller give lavere maksimal støj ved en nabobeboelse end de eksisterende som nedtages. Dette gælder både almindelig støj og lavfrekvent støj.

Antallet af naboejendomme der har over 40db(A) almindelig støj reduceres fra 22 til 7, og antallet af naboejendomme der har over 17 db(A) lavfrekvent støj reduceres fra 16 til 0.

I forhold til de sundhedsmæssige risici ved vindmøllers støjpåvirkning, vil det derfor være en fordel at gennemføre projektet.

Indsigelse nr. 22, Interflex Advokater

Bemærkningerne vedrørende retsregler skyldes formentlig, at indsiger ikke er opmærksom på, at projektet er startet op for så lang tid siden, at dette er omfattet af de tidligere gældende regler om VVM- og miljøvurdering. De tidligere gældende regler om VVM- og miljøvurdering er i dag afløst af en ny miljøvurderingslov: Bekendtgørelse af lov om miljøvurdering af planer og programmer og af konkrete projekter (VVM). Det ansøgte vindmølleprojekt er dog underlagt tidligere VVM- og miljøvurderingsregler, og følger bekendtgørelserne for disse. Det er grundigt beskrevet i miljørapportens kap. 1.2, hvordan rapporten opfylder krav til dels en VVM-redegørelse og dels en Miljøvurdering.

Der er udarbejdet en foreløbig konsekvensvurdering, der redegør for projektets forhold til Natura 2000 områder iht. de regler, der gælder for dette (Habitatdirektivet). Dele af denne foreløbige konsekvensvurdering indgår som et fagligt bidrag til miljørapportens undersøgelser og vurderinger.

Indledning

Resumeet, der er udarbejdet som et særskilt dokument, indeholder ikke oplysninger eller vurderinger, der ikke allerede fremgår af hovedrapporten.

Vindmølleanlægget

Man kan ikke entydigt pege på, hvilken af de to mølletyper V126 og V136, der er udtryk for et worst case scenarie. For eksempel er støjbidraget for en model V136 lavere. Begge mølletyper har

en totalhøjde på op til 150 meter, og V136 modellen er derfor ikke større end V126 modellen. Gennem miljørapporten er der redegjort for alle forskelle af betydning på de to mølletyper, og dette omfatter også det forskellige visuelle indtryk, i form af alternative visualiseringer. Formålet med kommuneplanens retningslinjer vedrørende indbyrdes afstand er at placere vindmøller så tæt som muligt, og herved gøre plads til flere vindmøller, for at udnytte arealinteresserne og energiresourcerne bedst mulig. Den optimale indbyrdes afstand mellem vindmøller er blandt andet væsentligt afhængigt af fremherskende vindretninger i området. De afstande (3-5 X rotordiameter), der er nævnt i den pågældende vejledning er udelukkende af oplysende karakter og beror i øvrigt på undersøgelser tilbage fra 2006-2007. Den teknologiske udvikling har i dag gjort det muligt at stille vindmøllerne tættere end tidligere, grundet bedre håndtering af turbulens mm. omkring vindmølleparken.

En ændret indbyrdes afstand indenfor rammerne af dette projekt vurderes ikke at have praktisk betydning for de landskabs-visuelle påvirkninger eller for andre miljøforhold.

I miljørapporten er det anført, at vindmøllevingerne for den foretrukne model V126 kan nå ned til 24 meter over jorden, idet denne formulering vedrører hovedforslaget. Ved valg af andre mølletyper påvirkes denne afstand af den ændrede rotordiameter.

Påvirkninger ved naboejendomme

Miljørapportens kap. 3 belyser grundigt og præcist de faktiske støjpåvirkninger, som de omkringliggende naboer og områder kan forventes at blive udsat for. Hertil redegør rapporten for, hvorvidt gældende regler for støj fra vindmøller er overholdt. Kap. 3 skal ses i sammenhæng med kap. 7 om sundhed, hvor der uddybende redegøres for, hvordan sammenhængen mellem støj fra vindmøller og sundhed har dannet grundlag for udformning af de gældende regler for støjgrænser. Tilsammen giver de to kapitler et grundigt indblik i de forventede faktiske støjpåvirkninger, oplevelser af støj fra vindmøller og betydningen for helbredet, som en forklaring på, hvorfor projektforslaget i forhold til støj vurderes at være miljømæssigt og sundhedsmæssigt forsvarligt. Støj indgår ligeledes som en parameter i undersøgelser og vurderinger af vindmøllernes betydning for områdets dyreliv i kap. 5. Støjens betydning for rekreative og oplevelsesmæssige forhold er vurderet som ubetydelig på grund af de relativt store afstande frem til særlige områder og attraktioner i for eksempel Store Vildmose. Herudover vurderes der ikke at være andre miljøforhold, som kan påvirkes af støj.

Aktiviteter og miljøpåvirkninger i anlægsfasen er grundigt beskrevet i miljørapportens kap. 2. Støjbelastningerne under anlægsfasen vurderes ikke at have et niveau, der kan betegnes som voldsomme gener. Støjbelastningerne svarende til en større byggeplads skal ses i forhold til afstanden til omkringliggende områder. Støjbelastningerne under anlægsfasen vurderes som ganske små sammenholdt med den store afstand til naboer og andre, der kan påvirkes af støjen. Støjbelastningerne vil variere betydeligt henover den samlede anlægsperiode, som rummer en række forskelligartede aktiviteter, og i store perioder vil støjen være meget begrænset.

Luftforurening fra maskinkørsel fra anlægsfasen vurderes som ubetydelig.

Påvirkning af landskabet

Miljørapportens kap. 4 indeholder grundige og omfattende vurderinger af betydningen for kommuneplanens retningslinjer vedrørende landskabs og landskabsrelaterede temaer.

Kommunens karakterkortlægning (fra 2013) indgår som en del af beskrivelser og analyser af de berørte. Temaer og metodikker, der indgår i den såkaldte landskabskaraktermetode, er alle indbygget og berørt i de beskrivelser af berørte landskaber, der fremgår af miljørapportens kap. 4. Alle retningslinjer i kommuneplanen af landskabs- og landskabsrelateret karakter: særligt værdifulde landskaber, uforstyrrede landskaber, geologiske interesseområder samt kulturmiljøer, der kan påvirkes af projektet, er beskrevet, og vindmøllernes påvirkning af disse er vurderet, i miljørapportens kap. 4. På baggrund af undersøgelserne er det samlet vurderet som landskabsmæssigt uproblematisk, at flere af vindmøllerne opføres delvist inden for flere af disse udpegninger.

Det er uklart, hvorfor indsiger ikke mener, at miljørapporten indeholder en analyse/beskrivelse af det berørte landskab i og omkring projektområdet, idet disse er indeholdt i miljørapportens kap. 4.

Påvirkning af natur

Opstilling indenfor skovbyggelinjer kræver dispensation, og vi har forstået på Jammerbugt Kommune, at kommunen vil være indstillet på at give en sådan. Der vil blive opstillet 3 møller indenfor skovbyggelinjen, som nævnt i miljørapporten. Alternative opstillingsforslag har været overvejet og fremgår også af miljørapporten. Disse ville give færre møller indenfor skovbyggelinjen, men det skal opvejes mod den større energiproduktion, som flere vindmøller kan give. Jammerbugt Kommune har valgt at prioritere den større energiproduktion, og har dermed undersøgt alternativer. Der er i miljørapporten foretaget en vurdering af vindmøllernes visuelle påvirkning af området, hvor der er skovbyggelinje, for at vurdere påvirkningen af dette landskabelement.

Med hensyn til fugle henviser indsiger til DOF Nordjylland's og til Palle F Rasmussens rapport og indsigelse. Vi henviser til vores særskilte bemærkninger til disse.

Som nævnt under indsigelse 19, er der stort sammenfald i de fuglearter, som Palle F Rasmussen har observeret i større antal, og de fuglearter som Jan Durinck har observeret i større antal. Indsigeres kritik af Jan Durinck virker derfor uberettiget.

Fugleundersøgelsens opbygning skete i samråd med DCE. DCE har ikke har skullet godkende fuglerapportens indhold. DCE har alene meddelt sig enig i metoder og omfang. DCE ønskede i denne forbindelse at fuglenes flyvehøjder indgik i undersøgelsen, hvilket også skete. Disse registreringer har indgået i vurdering af kollisionsrisiko.

Påvirkning af klima og miljø i øvrigt

VVM-reglerne stiller ikke krav om konkrete og indgående behandling af bestemte temaer såsom grundvandssænkning. Behovet for grundvandssænkning er indgående undersøgt i den foreløbige konsekvensvurdering, som NIRAS har foretaget i 2016. Behovet for supplerende, uddybende undersøgelser af en bestemt miljøproblematik afhænger af omfanget af den forventede påvirkning sammenholdt med, hvilke undersøgelser, der er praktisk mulige at gennemføre på det pågældende projektstadium. Miljørapportens kap. 2 samt kap. 6 indeholder begge oplysninger baseret på eksisterende viden om de geologiske og hydrologiske forhold i området, der tegner et omtrentligt billede af sandsynligheden for, at påtræffe grundvand under anlægsfasen samt evt.

behov for foranstaltninger i forhold til dette. Under anlægsfasen er der en række tekniske muligheder, for at afværge u hensigtsmæssige følger af en midlertidig grundvandssænkning. Såfremt miljørapportens foreslåede afværgeforanstaltninger gennemføres, vil midlertidige grundvandssænkninger under anlægsfasen ikke give anledning til miljømæssige problemstillinger eller påvirkning af det nærliggende Natura 2000 område.

Projektets mulige påvirkning af sundhed ifm. støj fra vindmøller samt andre mulige påvirkninger som skyggekast fra vindmøller er grundigt beskrevet i miljørapportens kap. 7. Der er i miljørapportens afsnit om sundhed taget udgangspunkt i den viden, der var tilgængelig på daværende tidspunkt, herunder fra fire foreløbige delrapporter i undersøgelserne under Kræftens Bekæmpelse. Den sidste del af undersøgelsen under Kræftens Bekæmpelse er sidenhen offentliggjort. Der er ikke konklusioner i denne sidste del af undersøgelsen, der ændrer væsentligt på opfattelsen af forholdet mellem vindmøller og sundhed, som det allerede er beskrevet i miljørapporten.

Det skal i den forbindelse igen nævnes, at gennemførelse af projektet vil reducere det maksimale støjniveau ved en nabo i forhold til de eksisterende vindmøller og projektet vil reducere antallet af nabobeboelser der påvirkes af høje støjtal fra vindmøller – både vedrørende almindelig støj og lavfrekvent støj. Støj mæssigt vil projektet derfor samlet set forbedre naboernes forhold sammenlignet med de eksisterende møller, der fjernes.

Socioøkonomiske forhold

Miljørapporten indeholder et afsnit om socioøkonomiske forhold (materielle goder) i kap. 8. Afsnittet om materielle goder forholder sig primært til de temaer, hvor man kan sige noget nogenlunde entydigt om de socioøkonomiske konsekvenser. Fx ved man, at der for et projektforslag som dette vil være mulighed for økonomisk kompensation for naboboliger i form af værditabsordningen. Der findes efter vores opfattelse ikke viden eller undersøgelser, der kan sige noget entydigt om, hvorvidt tekniske anlæg såsom vindmøller påvirker den lokale socioøkonomiske udvikling, herunder ejendomspriser, det lokale arbejdsmarked eller andet, i hverken den ene eller anden retning. Nogle steder er vindmøller eksempelvis blevet et vartegn og et turistmål.

Jammerbugt Kommunes scoping notat

Kumulative effekter for fugle - som er det relevante område for kumulative effekter - er behandlet på side 220 i miljørapporten. Denne vurdering af den kumulative effekt er udarbejdet på baggrund af det skabte vidensgrundlag i form af fugleundersøgelsen.

Der er redegjort for alternativer, med begrundelser for, hvorfor disse er fravalgt, i miljørapportens kap. 1. VVM-lovgivningen stiller ikke krav om, at der skal udarbejdes omfangsrige beskrivelser svarende til en fuld VVM-undersøgelse, for tilfældige alternativer. Relevante visualiseringer af alternativet er udarbejdet og medtaget i miljørapporten.

I udformningen af projektet er det lykkedes at udforme adgangsveje, så berøring af de beskyttede vandløb gennem området er minimal. Adgangsveje vil kun medføre krydsninger af vandløb ved enkelte punkter, hvor der allerede i dag eksisterer en vej henover vandløbet, som er rørlagt. En

krydsning kan et evt. medføre nye konstruktioner, men dette vil ikke medføre behov for at ændre selve vandløbet eller placeringen af dette. Der er ingen modsætning mellem dette og scopingnotatets beskrivelse. Tværtimod er det et fint eksempel på, hvordan et velfungerende scopingnotat kan tjene til at afklare problemstillinger i selve planlægningsprocessen og herved undgå miljømæssige komplikationer senere i processen.

Der er nævnt forventede størrelser og dybder for fundamenter i miljørapporten på baggrund af indhentede oplysninger, erfaringer og forventninger. Hvad der måtte stå i andre dokumenter, herunder en konsekvensvurdering, om dette, har ikke noget med oplysningerne i denne miljørapport at gøre.

Påvirkning af kirker er baseret på de faktiske forhold, herunder rekognoscering og udarbejdelse af understøttende visualiseringer. Der kan i tidligere udgaver af miljørapporten være sket en forveksling mellem baptistkirken i Pandrup, som ikke er en almindelig folkekirke omfattet af de fredninger, der knytter sig en sådan, og Jetsmark Kirke (der ligger i Pandrup). Det fremgår ikke, hvilken tidligere udgave af miljørapporten indsigelse henviser til. Foreløbige udkast af en miljørapport kan naturligvis indebære behov for tilrettelser, og sådanne kladder har ikke nogen relevans i forhold til den udgave af miljørapporten, der er udsendt i høring.

Indsigelse påstår, at ikke tilnærmelsesvist alle emner i scopingnotatet er behandlet i miljørapporten. Der gives ikke konkrete eksempler på, hvilke emner der måtte mangle. En gennemgang af scopingnotatet, tema for tema, sammenholdt med miljørapporten, understøtter, at alle de påpegede emner er behandlet i miljørapporten.

Forholdet til overordnede planer overskrides

Der forekommer ikke at være nogen plan- eller miljømæssig konflikt med de nævnte naturgenopretningsprojekter. Vindmøllerne i projektet vil ikke blive opført i de pågældende områder. Anlægsarbejderne ved opførslen af nye vindmøller må ikke indebære midlertidige grundvandssænkninger, der kan være til skade for det beskyttede moseområde. De foreslåede afværgeforanstaltninger sikrer dette.

Jammerbugt Kommunes afvisning af testvindmøller i 2011

Det bemærkes, at Serie-0 møller ikke er direkte sammenlignelige med en park af produktionsmøller. Blandt andet vil testvindmøller, som modsat produktionsmøller både er større og kan være forskelligartede, og ikke i samme grad opstillet i et simpelt og ordnet mønster, på en række punkter stride mod kommunens planlægning og retningslinjer for vindmøller.

Bemærkning nr. 23, Erhvervsstyrelsen

Erhvervsstyrelsen nedlagde med denne indsigelse Veto mod projektet. Dette skete af hensyn til radaranlæg på Aalborg Lufthavn. Dette veto skal ses i sammenhæng med bemærkning nr. 17 fra Forsvarsministeriets Ejendomsstyrelse, og vi henviser i øvrigt til bemærkninger til dette.

Veto blev nedlagt med henblik på at vi skulle dokumentere, at vindmøllerne ikke forstyrrede radaranlægget. Idet vi med hjælp fra ekstern konsulent har dokumenteret dette, har

Erhvervstyrelsen ved skrivelse af 7/1 2020 til Jammerbugt Kommune frafaldet både indsigelsen og veto.

Erhvervsstyrelsen skriver således den 7/1 2020 "Erhvervsstyrelsen frafalder hermed indsigelsen overfor kommuneplantillæg 15 – Vindmøller Rendbæk Øst i Jammerbugt Kommune"

Bemærkning nr. 24, Per O. Olesen

Per O. Olesen mener at vindmøllerne vil forringe værdien af ejendommen Dalgasvej 10. Indsiger har efterfølgende anmeldt vurdering af værditab af ejendommen efter værditabsordningen i VE-loven, og vil være berettiget til at modtage kompensation for værditab i henhold til Taksationskommissionens vurdering.

Bemærkning nr. 25, Rikke Lomholt og Paw Rytter Petersen

Rikke Lomholt og Paw Rytter Petersen mener at vindmøllerne vil ødelægge muligheder for at genskabe et unikt naturområde. Planerne for genskabelse af natur vedrører primært reetablering af områdets hydrologi/hævning af vandstand. Vindmøllerne vil ikke forhindre sådanne projekter, og de vil ikke påvirke områdets hydrologi.

Rikke Lomholt og Paw Rytter Petersen mener tilsyneladende, at havvindmølleparker er billigere for samfundet end vindmølleparker på land. Dette er en fejlagtig opfattelse, idet havvindmøller fortsat er noget dyrere for samfundet end landvindmøller, ikke mindst på grund af, at samfundet skal betale store omkostninger ved nettilslutning af havvindmølleparker.

Bemærkning nr. 26, Vendsyssel Energi- og Miljøforening

Vendsyssel Energi- og Miljøforening anbefaler at vedtage projektet, idet de finder området velegnet til vindmøller og har noteret sig, at få borgere er modstandere af projektet.

Foreningen bemærker at projektet vil bidrage positivt til mere miljøvenlig elproduktion og mindre udledning af emissioner og drivhusgasser til atmosfæren.

Vendsyssel Energi- og Miljøforening bemærker endvidere, at projektet vil give færre og mindre gener for naboer end de eksisterende vindmøller, og bemærker at afstanden til nabobeboelser vil blive øget fra 330 m til 910 m.

Bemærkning nr. 27, Jakob Ferløv Greth

Jakob Ferløv Greth anbefaler godkendelse af projektet, og bekræfter som ejer af en af de eksisterende møller ved Rendbæk, at hans mølle vil blive nedtaget i forbindelse med realiseringen af det nye projekt.

Bemærkning nr. 28, Danmarks Naturfredningsforening

Opfordrer til at projektet, af hensyn til kongeørnen, reduceres således at der kun bygges 4 vindmøller i området.

Vedrørende kongeørn henviser vi til Orbicon WSPs notat, hvor de konkluderer, at

”Det er Orbicon WSP’s vurdering, at der i dette projekt er foretaget de nødvendige undersøgelser og dokumentation for, at der ikke er behov for en udvidet beskyttelseszone på 6 km omkring redestedet som krævet af Miljøstyrelsen. Orbicon WSP anerkender behovet for at minimere kollisionsrisikoen for en endnu relativt sjælden ynglefugl i Danmark, der er opført på EU-fuglebeskyttelsesdirektivets bilag I, jf. Miljømålslovens § 36, men erfaringerne fra Danmark og praksis for beskyttelsen i nabolande giver efter vores mening ikke anledning til særligt skærpede afstandskrav til det planlagte vindmølleprojekt.

Med de anvendte data, erfaringer fra andre lande og generelle anbefalinger fra litteraturen er det vores vurdering, at Miljøstyrelsens meget restriktive forsigtighedsprincip for beskyttelse af fugle på fuglebeskyttelsesdirektivet på arealer uden for et EU-fuglebeskyttelsesområde i denne sag ikke er tilstrækkeligt fagligt begrundet. Det vurderes således, at sikkerhedsafstanden til den normale standard på 3.000 meter er tilstrækkeligt i forbindelse med dette projekt.”

Danmarks Naturfredningsforening skriver, at der har været 6 observationer af fuglearten engsnarre på Stavad Enge fra 2016 til d.d. i DOF basen. Stavad Enge ligger nord for mølleområdet, og det synes at være meget få registreringer af arten over så lang tid. De få observationer i DOF basen understøtter, at der ved gennemførelse af fugleundersøgelsen for projektet ikke blev observeret engsnarre i projektområdet. Med så få observationer vil risikoen for birdstrikes for denne art være ubetydelig.

Danmarks Naturfredningsforening har bemærkninger vedrørende vandrefalk, mosehornsgule, blå kærhøg, rørhøg og bramgås. Disse arter er alle omtalt i fugleundersøgelsen, hvilket yderligere underbygger, at fugleundersøgelsen omfatter de relevante arter.

Danmarks Naturfredningsforening mener at vindmølle 11 bør udgå af planlægningen af hensyn til flagermus. Som nævnt under bemærkning 1, vil vi være indstillet på at denne vindmølle udgår af planlægningen, såfremt Jammerbugt Kommune ønsker det.

Danmarks Naturfredningsforening anbefaler Vestas V117 frem for vindmøller med større rotor af hensyn til fugle og flagermus. Dette hensyn skal vejes op mod den mindre produktion af forureningsfri energi, som denne mølletype vil give i forhold til de mølletyper, der fremgår af plangrundlaget. Alene forøgelsen af rotorens størrelse fra V126 til V136 vil kunne dække det årlige el-forbrug i ca. 4.250 danske husstande.

Danmarks Naturfredningsforening ønsker, at der laves radarstyret lysmarkering af vindmøllerne. Trafikstyrelsen har alene stillet krav om, at møllerne afmærkes med lavintensivt fast rødt lys på 10 candela svarende til en 9W glødepære. Da denne lysafmærkning yderligere vil blive afskærmet i vandret plan, så den ikke er direkte synlig fra jorden, er det ikke vores vurdering, at der er behov for radarstyring af denne lysafmærkning.

Med hensyn til fremtidige naturgenopretningsprojekter, så vil projektet ikke være til hinder for disse.

Danmarks Naturfredningsforenings overordnede ønske om, at projektet reduceres fra 16 stk. V126 eller V136 til 4 stk. V117, vil reducere vindmølleparkens produktion med over 75 %. Denne manglende produktion vil så skulle findes ved at bygge vindmøller andre steder, og disse vil med al sandsynlighed blive bygget i områder, hvor der er flere naboer, der påvirkes af vindmøllerne, end ved Rendbæk Øst. Når vi har bygget vindmøller i sådanne beboede områder, har naboerne altid argumenteret for, at vi i stedet skulle bygge vindmøller i de områder, hvor der ikke bor mange mennesker. Rendbæk Øst er et sådant område, og uanset hvor man bygger vindmøller, har det en betydning for området. Samlet set er det vores vurdering, at området ved Rendbæk Øst er en bedre placering til vindmøller, end mere beboede områder.

Indsigelse nr 29, Otto Kjær

Lokalplan

Lokalplanens redegørelse opremser primært de nærmeste beskyttelser, som kan direkte berøres af projektet. Forholdene omkring fredninger og udpegninger i Store Vildmose er grundig behandlet i den tilhørende miljørapport, herunder kulturmiljøet.

I den gældende kommuneplan for Jammerbugt Kommune, Helhedsplan 17, stilles der ikke krav om overholdelse af særlige harmoniforhold for vindmøller i dette projekt. De miljømæssige konsekvenser ved opførelse af vindmøller, med de nævnte harmoniforhold, er beskrevet og vurderet i den tilhørende miljørapport.

De hidtidige udpegninger af landskabs- og kulturmiljøer i kommuneplanen er i sin tid sket på et groft, overordnet grundlag, som er utilstrækkeligt til at sige noget præcist om afgrænsningerne på lokalt niveau. I forbindelse med miljøundersøgelserne for projektet er der gennemført en grundig analyse og rekonstrering af de faktiske landskabsforhold i grænseområdet mellem Store Vildmose og landområderne mod vest. På baggrund af disse undersøgelserne er det præciseret, hvor de landskabs- og naturmæssige skel i området ligger.

Miljørapport

Alternative opstillingsmuligheder er beskrevet og vurderet i miljørapportens kap. 1. Det er ikke et lovkrav jf. VVM-bekendtgørelsen, at ethvert alternativ, for eksempel et forslag indsendt af indsiger, skal vurderes på lige fod med det ansøgte projekt.

Retningslinjer i kommuneplanen af landskabsmæssig karakter: særligt værdifulde landskaber, uforstyrrede landskaber og geologiske interesseområder, der kan påvirkes af projektet, er beskrevet, og vindmøllernes påvirkning af disse er vurderet, i miljørapportens kap. 4. På baggrund af undersøgelserne er det samlet vurderet som landskabsmæssigt uproblematisk, at flere af vindmøllerne opføres delvist inden for flere af disse udpegninger.

Projektet vil, som indsiger skriver, medføre anlæg af ca. 5,5 km adgangsveje. Tab af habitat er behandlet på side 219 i miljørapporten. Vindmøllerne opstilles i et meget stort landskabsrum, så veje vil kun udgøre en beskedent del af arealet. Vindmøllerne opføres på intensivt opdyrkede landbrugsarealer. Sådanne landbrugsarealer ikke er ideelle for flora, fauna og fugle. Ofte vil den afveksling i beplantning, som veje og kranpladser vil give i de store markområder, give mulighed for at der kommer en bedre biodiversitet i området. Der vil eksempelvis være mulighed for, at der kommer planter og dyr, der foretrækker næringsfattige jorder, som veje og kranpladser vil være.

Alternativet med Vestas V136 er belyst i det fremlagte planforslag, herunder den visuelle betydning af, at to af møllerne i den vestlige række kan flyttes med op til 9 m. Såfremt projektet realiseres med denne mølletype, kan det derfor ske på baggrund af det fremlagte planforslag uden ny offentlighedsfase.

Otto Kjær kritiserer, at det ikke er begrundet hvorfor havlampret og odder ikke vil blive påvirket af projektet. NIRAS har i den foreløbige konsekvensvurdering oplyst, at odder ikke er registreret i Natura2000 området i perioden op til undersøgelsens gennemførelse, men at der vurderes, at være en levedygtig bestand i og omkring Ryå. De vurderede, at selve projektområdet ikke rummer egnede grøfter og vandløb som odder kan leve i. Arten vil derfor ikke blive påvirket. Havlampret er en fisk som lever i Ryå, men da det med de foreslåede afværgeforanstaltninger sikres, at der ikke ledes okkerholdigt vand fra anlægsarbejdet i forbindelse med møllernes etablering, vurderes projektet ikke at omfatte aktiviteter, der kan påvirke fisk som havlampretten.

Som anført på side 210 i miljørapporten omfatter mølleplaceringer og veje ikke søer i området, og da spidssnudet frø yngler ved søer, medfører projektet ikke tab af habitat for spidssnudet frø. Afværgeforanstaltningerne sikrer mod påvirkning af hydrologien i beskyttede naturtyper.

Otto Kjær mener, at barriereeffekten er vurderet forkert. For fuglene kan barriereeffekten have den betydning, at de skal flyve udenom de nye vindmøller og ændringen af påvirkningen vil derfor være det energiforbrug, som fuglene har ved at flyve udenom de nye vindmøller, sammenlignet med det energiforbrug, som de har til at flyve udenom de eksisterende vindmøller. Denne forskel er i miljørapporten vurderet til at have mindre betydning. Barriereeffektens betydning er ikke proportional med rotorenes areal, som Otto Kjær hævder.

Bemærkning nr. 30, Per Lundgaard

Per Lundgaard er en af de nærmeste naboer til de nye vindmøller, idet hans ejendom er beliggende på Voldkærvej 2, ca. 1260 m fra de nye vindmøller.

Vi glæder os over, at han kan acceptere projektets gennemførelse, og at han bekræfter, at han ikke gør indsigelse mod projektet.

Bemærkning nr. 31, Per Lundgaard

Per Lundgaard er en af de nærmeste naboer til de nye vindmøller, idet hans ejendom er beliggende på Voldkærvej 34, ca. 1040 m fra de nye vindmøller.

Vi glæder os over, at han kan acceptere projektets gennemførelse, og at han bekræfter, at han ikke gør indsigelse mod projektet.

Såfremt der i øvrigt er spørgsmål til det fremlagte materiale, står vi til rådighed.

Med venlig hilsen

Niels Mejlholm
Dansk Vindenergi ApS
Brændskovvej 15
9382 Tylstrup